

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และผลการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการนำเสนอผลการวิจัยทั้งในรูปแบบข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ ตามลักษณะของข้อมูลการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หลักปรัชญาของแนวเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หลักปรัชญาของแนวเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การนำเสนอข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเสนอผลการสนทนากลุ่ม และผลการประเมินกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามตัวบ่งชี้ของแนวเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สรุปผลการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยมีผู้ร่วมสนทนา ได้แก่ ผู้แทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอพระสมุทรเจดีย์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ และตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยกำหนดประเด็นการสนทนาไว้ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 2) แนวทางการคัดเลือกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่เข้าร่วมโครงการ 3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ 4) ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประสบผลสำเร็จ สรุปได้ดังนี้

1.1 ผู้ร่วมสนทนามีความเห็นตรงกันว่า วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นเพื่อมุ่งส่งเสริมคุณภาพของธุรกิจชุมชน โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมุ่งผลิตในด้านแปรรูปหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตของชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องคั้นเพื่อสุขภาพ การแปรรูปพืชผักผลไม้พื้นบ้านรูปแบบต่างๆ ผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์

หัตถกรรมพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนอง การพึ่งตนเองขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กร ตลอดจน การพัฒนาระบบการตลาด การบริการ และสวัสดิการชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ร้านค้า ดังนั้นการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ใน กระบวนการเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าวจะช่วยให้อุตสาหกรรมชุมชนมีประสิทธิภาพในทุกด้าน ทั้งการลดต้นทุนการผลิต การประกันความเสี่ยง ตลอดจนได้องค์ความรู้เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมของตนให้ เข้มแข็ง และสิ่งที่สำคัญนั้นการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจ ชุมชนจะส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณธรรมที่สำคัญที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมพัฒนาอาชีพและ ความเป็นอยู่ให้พึ่งพาตนเองได้

1.2 รากฐานเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองส่วนใหญ่ไม่ได้จำกัดแต่เพียงการผลิตเพื่อกิน เพื่อใช้ในครอบครัวหรือในชุมชนเท่านั้น แต่เป็นการจัดระบบระเบียบการผลิต การบริโภค การลงทุน การดำเนินการใหม่ ดังนั้นการคัดเลือกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจึงนำประเด็นของหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงเป็นแนวทางในการคัดเลือก เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนซึ่งต้องเริ่มจาก การสร้างรากฐานให้มั่นคง มีกิน มีใช้พอเพียง ส่วนที่เหลือจึงขาย การผลิต ดังนั้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการคัดเลือกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่เข้าร่วมโครงการ

1.3 เมื่อพิจารณาถึงความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันโดยสรุปว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องเริ่มดำเนินการ แบบค่อยเป็นค่อยไปโดยเริ่มจากการประกอบอาชีพเพียงเพื่อให้เกิดผลผลิตที่สนองต่อความต้องการ พื้นฐานของครอบครัว กระจายจ่ายในครอบครัวและระดับชุมชน เมื่อมีส่วนเหลือก็แบ่งปันแลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายให้มีรายได้ อันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัว จนสามารถ พึ่งตนเองได้ จากนั้นจึงส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เทคโนโลยีหรือร่วมมือกันพัฒนา ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนจึงขึ้นอยู่กับว่าจะสามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ได้มาน้อยเพียงใด

1.4 สำหรับปัจจัยที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัด สมุทรปราการ ประสบผลสำเร็จนั้น ผลการสนทนากลุ่มสรุปได้ว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิสาหกิจชุมชน ประสบความสำเร็จได้แก่ ความสามัคคีของสมาชิกที่ต้องร่วมมือกัน สมาชิกต้องมีความซื่อสัตย์ในกรณี ที่มีการกำหนดราคาสินค้าร่วมกันโดยไม่มีสมาชิกคนใดขายต่ำกว่าราคาที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นการที่ สมาชิกมีการเรียนรู้จากเครือข่ายจะช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งนอกจาก จะทำให้เกิดเครือข่ายในการผลิต การจำหน่ายแล้วยังมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีอีกด้วย

2. ผลการประเมินกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามตัวบ่งชี้ของแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้รับผิดชอบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ตามแบบประเมินกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามตัวบ่งชี้ของแนวเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการประเมินกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 7 กลุ่มวิสาหกิจในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่า กลุ่มแม่บ้านคลองพระราม กลุ่มแม่บ้านคลองสวน คลองยายหลี่ คู่สร้างคู่สม กลุ่มแม่บ้านคลองสวนพัฒนา กลุ่มพัฒนาอาชีพบ้านนาเกลือหมู่ 2 ผลการประเมินตามตัวชี้วัดพบว่า จากผลการประเมินตามตัวชี้วัด 6 ด้านรวม 12 รายการประเมิน กลุ่มแม่บ้านเทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่า มีกิจกรรมตามตัวชี้วัดน้อยที่สุด จำนวน 5 รายการประเมิน ตัวชี้วัดที่กลุ่มแม่บ้านเทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่า ไม่มีการดำเนินการ ได้แก่ การลดรายจ่าย การประหยัด ส่วนตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการเพียงรายการเดียวคือ ด้านการเรียนรู้ คือชุมชนมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ขาดรายการชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวชี้วัดด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีการดำเนินการในรายการ ชุมชนปลูกต้นไม้ร่มรื่น เป็นหมู่บ้านน่าอยู่ ขาดในรายการ ชุมชนใช้วัตถุคิบบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ ตัวชี้วัดด้านด้านเอื้ออารีต่อกันขาดในเรื่อง ชุมชน “รู้จักสามัคคี” มีเพียงกิจกรรมในรายการประเมิน ชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือคนจน คนด้อยโอกาส และคนประสบปัญหา

รองลงมาได้แก่กลุ่มพัฒนาอาชีพบ้านนาเกลือหมู่ 2 ที่ผ่านรายการประเมิน 7 รายการ โดยมีกิจกรรมในทุกตัวชี้วัดแต่ผ่านการประเมินตัวชี้วัดละ 1 รายการประเมิน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย รายการที่ไม่ผ่านคือครัวเรือนทำสวน ด้านการเพิ่มรายได้ ไม่ผ่านรายการ ครัวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ด้านการประหยัด ไม่ผ่านรายการครัวเรือนมีการออมทรัพย์ ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ผ่านรายการชุมชนปลูกต้นไม้ร่มรื่น เป็นหมู่บ้านน่าอยู่ ด้านเอื้ออารีต่อกัน ไม่ผ่านรายการชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือคนจน คนด้อยโอกาส และคนประสบปัญหา ส่วนตัวชี้วัดด้านการเรียนรู้ผ่านรายการประเมินทั้ง 2 รายการประเมิน

กลุ่มแม่บ้านคลองสวนพัฒนา มีรายการประเมินที่ไม่ผ่าน 2 รายการประเมิน ใน 2 ตัวชี้วัดคือตัวชี้วัดด้านการประหยัด รายการครัวเรือนมีการออมทรัพย์ และตัวชี้วัด ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ในรายการชุมชนปลูกต้นไม้ร่มรื่น เป็นหมู่บ้านน่าอยู่

กลุ่มวิสาหกิจกลุ่มแม่บ้านคลองสวน คลองยายหลี่ และคู่สร้างคู่สม ไม่ผ่านเพียง 1 รายการประเมิน คือตัวชี้วัดด้านการเพิ่มรายได้ ในรายการครัวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม คลองยายหลี่ในตัวชี้วัด. ด้านการลดรายจ่าย รายการ ครัวเรือนปลอดอบายมุข กลุ่มคู่สร้างคู่สม ตัวชี้วัดด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ในรายการ ชุมชนปลูกต้นไม้ร่มรื่น เป็นหมู่บ้านน่าอยู่ สำหรับกลุ่มแม่บ้านคลองพระราม ผ่านทุกตัวชี้วัดและทุกรายการประเมิน

เมื่อพิจารณารายการประเมินที่กลุ่มวิสาหกิจไม่มี(ไม่ผ่าน)มากที่สุดคือ รายการครัวเรือนมีการออมทรัพย์ และชุมชนปลูกต้นไม้ร่วมกัน เป็นหมู่บ้านนำอยู่ มีเพียง 4 กลุ่มเท่านั้นที่ผ่านรายการดังกล่าว

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวิธีการศึกษา 2 วิธี คือ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และการสนทนากลุ่ม (focus group) สรุปข้อมูลได้ดังนี้

1. ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปได้ว่าแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 เรียนรู้สู่การปฏิบัติระดับบุคคล เป็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลควรต้องรู้ เข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง เหมาะสม ทั้งในฐานะสมาชิกในครัวเรือนที่ต้องปฏิบัติตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียง และในฐานะสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนที่จะต้องปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ และบทบาทหน้าที่ เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีฐานะเป็นกลุ่ม/องค์กร ที่เกิดจากการรวมตัวของสมาชิก โดยกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และเข้าใจสำหรับบุคคลดังกล่าว ได้แก่ เรียนรู้จากเอกสารและสื่อต่างๆ เรียนรู้จากการเข้ารับการฝึกอบรม/การเข้าร่วมประชุมสัมมนา/การสอบถามผู้รู้/จากตัวอย่างความสำเร็จ/จากเวทีประชาคม และจากการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ขับเคลื่อนโดยกระบวนการกลุ่ม (วิสาหกิจชุมชน) โดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชน โดยยึดถือหรือปฏิบัติให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสรุปดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	ข้อควรพิจารณา	แนวทางกิจกรรมที่ควรดำเนินการ
1. ความพอประมาณ	ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดขนาดการผลิตสอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ 2. เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ 3. ใช้ทุนภายในเป็นหลัก (ทุนทางสังคมและทุนทรัพย์) โดยมีการสะสมทุนและไม่ก่อหนี้จนเกินขีดความสามารถชำระหนี้ 4. มีกิจกรรม ลด ละ เลิก อบายมุขในหมู่สมาชิก 5. การผลิตเน้นเพื่อการบริโภคหรือจำหน่ายภายในชุมชนเป็นหลักแล้วค่อยขยายไปสู่ระดับภูมิภาค
2. ความมีเหตุผล	การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความ พอเพียง นั้น จะต้องเป็น ไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำแผนบริหารจัดการของกลุ่มจากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของกลุ่ม 2. เน้นวัตถุประสงค์ในท้องถิ่นเป็นหลัก 3. ผลิตผลิตภัณฑ์ ผลผลิตที่หลากหลายหรือระบบผลผลิตที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้
3. การมีภูมิคุ้มกัน	การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดกระบวนการผลิตที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม 2. ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างคุ้มค่าและประหยัด 3. ใช้แรงงานท้องถิ่นเป็นหลักไม่ใช้เทคโนโลยีทดแทนแรงงาน ยกเว้นในกรณีหรือขั้นตอนจำเป็น

หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	ข้อควรพิจารณา	แนวทางกิจกรรมที่ควรดำเนินการ
4. เงื่อนไขความรู้	การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรม กล่าวคือ ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เน้นการสืบทอดภูมิปัญญาหรือการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. เน้นกิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้นำและสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ
5. เงื่อนไขคุณธรรม	การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรม กล่าวคือ ความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดสรรผลกำไรต้องก่อประโยชน์แก่สมาชิกและชุมชนอย่างเป็นธรรม 2. สร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อกัน 3. เสริมสร้างความผูกพัน เอื้ออาทร มีจิตสำนึกของการรวมกลุ่ม 4. เสริมสร้างผู้นำและสมาชิกให้มีจริยธรรม 5. ผลผลิตและกระบวนการผลิตไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรม 6. มีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกและชุมชน 7. ใช้หลักการบริหารจัดการที่ดี <ul style="list-style-type: none"> - โปร่งใสตรวจสอบได้ - มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม - ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เอาเปรียบลูกค้า <p>แรงงานและผู้จำหน่ายวัตถุดิบ</p>

ตอนที่ 3 ประเมินและปรับปรุงพัฒนา เมื่อวิสาหกิจชุมชนได้มีการดำเนินกิจกรรมมา ระยะเวลาหนึ่ง ควรมีการสรุปผลและทบทวน เพื่อประเมินว่าสิ่งที่ได้ร่วมกันดำเนินการมานั้น เป็นไปตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด มีด้านใดส่วนไหนผิดพลาดคลาดเคลื่อน สมควรต้องปรับปรุงแก้ไข หรือมีอะไรที่เหมาะสม ถูกต้อง สมควรคงไว้ หรือขยายผลเพิ่มขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก การสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้ร่วมสนทนา ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานด้านวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในประเด็นการ พัฒนาวิสาหกิจชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ดังนี้

2.1 ประเด็นหลัก/ข้อเท็จจริง (เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง)

2.1.1 ข้อเท็จจริงของชุมชนชนบทต่อเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความรู้ ภูมิปัญญา ประสบการณ์ และวิถีชีวิตของประชาชนภาคเกษตรกรรมที่ต้องพึ่งพาระบบธรรมชาติ และ ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ทางสังคม/วัฒนธรรมมีความสอดคล้องและเป็นไปตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงอยู่แล้ว เพื่อการช่วยตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกัน

2.1.2 “วิสาหกิจชุมชน” (ก่อนมี พรบ.ปี 2548) แท้จริงแล้วคือกลุ่มกิจกรรม ด้านเศรษฐกิจชุมชน (อาชีพ-ทุน-การตลาด-การจัดการและบริการ) ที่เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้าน ทั้งรวมตัวกันเองตามธรรมชาติ และมีหน่วยงาน สถาบันองค์กรต่างๆ ส่งเสริมให้รวมตัวกันจัดตั้งขึ้น เพื่อช่วยตนเอง ช่วยเหลือกันในชุมชน/หมู่บ้านและระหว่างกัน

2.1.3 “วิสาหกิจชุมชน” (ตาม พรบ.ปี 2548) หมายถึง กิจกรรมของชุมชน เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือ (การ) อื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถี ชีวิตร่วมและรวมตัวกันประกอบกิจการ ทั้งที่เป็นนิติบุคคล หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน

2.1.4 จาก 1.2 และ 1.3 ปัจจุบันสรุปได้ว่า

(1) “วิสาหกิจชุมชน” แท้จริงแล้วมีอยู่ก่อน พรบ.ปี 2548
(2) พรบ.วิสาหกิจชุมชน ปี 2548 เป็นกฎหมายที่มีจุดมุ่งเน้นเพื่อ การส่งเสริมจากสิ่งที่มีอยู่ในขณะนั้นให้มีความเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ และขั้นตอนวิธีการที่ชัดเจน เพื่อที่ผู้เกี่ยวข้องจะสามารถสนับสนุนได้ในแนวเดียวกัน

(3) มุ่งพัฒนา “วิสาหกิจชุมชน” ให้มีความชัดเจนในตัวตน และมี คุณภาพมาตรฐาน

(4) ปัจจุบันยังคงมี “วิสาหกิจชุมชน” (แบบดั้งเดิม) อีกเป็นจำนวนมาก น้อยที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนตาม พรบ. ปี 2548 เพราะ 1) ไม่จดทะเบียนก็สามารถดำรงอยู่ ประกอบกิจการ และมีความก้าวหน้าปกติ 2) เห็นว่าที่จดแล้วก็ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ (นอกจาก

การประเมินระดับความเข้มแข็ง การพยายามที่จะเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายและเป็น โอกาสและช่องทางของ สถาบันการเงินในการให้บริการสินเชื่อเพิ่มขึ้น) 3) พรบ. “วิสาหกิจชุมชน” ปี 2548 ไม่มีข้อกำหนดหรือ บังคับให้ทุก “วิสาหกิจชุมชน” แบบดั้งเดิมต้องจดทะเบียนแต่อย่างใด

2.2 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : ความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับ

2.2.1 เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่สรุปได้ว่าเป็นไปตาม “ปฐมบรมราชโองการฯ” “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” (โดยธรรม หมายถึงวิธีทรงงานที่ใช้หลักความเรียบง่าย เป็นธรรมชาติ ค่อยเป็นค่อยไป ไม่ก้าวกระโดด เพื่อเป้าหมายให้คนไทยทุกคนได้รับประโยชน์และมีความสุข

2.2.2 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแท้จริงแล้ว คือ ทางสายกลางเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์แล้วนำไปปฏิบัติเพื่อให้คนไทย (บุคคล) กลุ่ม/องค์กร สถาบัน หน่วยงานและสังคม ประเทศชาติดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง โดยมีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีการระวังป้องกัน (สร้างภูมิคุ้มกัน) โดยใช้ความรู้ควบคู่การอยู่บนหลักคุณธรรมด้วยความสมดุล (ไม่มาก-ไม่น้อยเกินไปในด้านหนึ่งด้านใด)

2.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ 3 ประการสำคัญ คือ

2.3.1 เสริมสร้างพื้นฐานที่จิตใจของคนในชาติ (ทุกหมู่เหล่า)

2.3.2 ให้ความรู้ที่เหมาะสม (ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน พากเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ)

2.3.3 นำหลักวิชาการมาใช้วางแผนกำหนดแนวทางทุกขั้นตอน (รอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง)

2.2.4 การประยุกต์ใช้ เพื่อประสบผลสำเร็จ คือการการพึ่งตนเอง ด้วยการทำอะไร อย่างเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบและระมัดระวัง โดยคำนึงถึง

(1) ความพอดี พอเหมาะพอควร และสมเหตุสมผล

(2) การสร้างความสามัคคี ให้เกิดขึ้นบนฐานของ

ความสมดุลในแต่ละด้าน ในแต่ละระดับ

(3) ความครอบคลุมทั้งด้านจิตใจ เศรษฐกิจ สังคม

เทคโนโลยี และทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม (รวมถึงการเมือง/การปกครองด้วย)

2.2.5 ลักษณะกิจกรรมความพอเพียงที่สำคัญที่ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ทุกระดับ

(1) การลดรายจ่าย

(2) การเพิ่มรายได้

(3) การเก็บออม

(4) การดำรงชีวิต

(5) การเอื้ออาทร

(6) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.4 วิชาหกิจชุมชน กับ เศรษฐกิจพอเพียง : ความทับซ้อนและต่อเนื่องเพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนฐานราก

จากสาระสำคัญของประเด็นหลัก ข้อเท็จจริงตลอดจนความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากวิชาหกิจชุมชน และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้ว่ามีความทับซ้อนและต่อเนื่องกันอย่างชัดเจน ในทุกระดับตั้งแต่บุคคล ครัวเรือน กลุ่ม/องค์กร เครือข่าย ชุมชน และสังคม ประเทศชาติ โดยรวมที่เกี่ยวข้องกันกระบวนการคิด ตัดสินใจ และดำเนินการด้วยความชาญฉลาด ด้วยความสมดุล และลงตัวในด้านต่างๆ ทั้งที่เป็นลักษณะสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน (ข้อ 2.5 (1)-(6)) และกิจกรรมที่วิชาหกิจชุมชนดำเนินการในด้านต่างๆ อาทิเช่น กิจกรรมด้านทุน ด้านการผลิต การตลาด และการบริการ เป็นต้น ซึ่งท้ายสุดแล้ว คือ การมุ่งให้ “เศรษฐกิจชุมชนฐานราก” มีความเข้มแข็ง และชุมชนพึ่งตนเองได้

2.5 สรุปความคิดเห็นสู่แนวทางส่งเสริมการดำเนินงาน (วิชาหกิจชุมชนตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง)

2.5.1 ประเมินศักยภาพ/สถานการณ์ และวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่ม/ชุมชน (จัดลำดับมาก – น้อย/ก่อน – หลัง)

2.5.2 กำหนดแนวทางดำเนินงาน

(1) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ (วิชาหกิจชุมชน + เศรษฐกิจพอเพียง)

(2) เรียนรู้จากกิจกรรม

(3) เรียนรู้จากชุมชน

(4) เสริมด้วย Technology (ที่สำคัญและจำเป็นควบคู่ภูมิ

ปัญญาที่ต้องคงไว้)

(5) เป็นการต่อยอด + ขยายผล (เรียนรู้จาก Best

Practice, Good Practice)

(6) เสริมสร้างคุณธรรม + จริยธรรม

(7) ลงมือดำเนินการ

(8) การจัดการกับผลประโยชน์ให้ลงตัว (สมาชิก – กลุ่ม –

ชุมชน)

(9) ประเมินและพัฒนา

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ดำเนิน ดังนี้

1. การศึกษากลุ่มที่มีการดำเนินการประสบความสำเร็จโดยการศึกษาดูงาน โดยได้นำผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เจ้าหน้าที่เกษตร ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำการศึกษาดูงานที่ บ้านจำรุง ตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

2. จัดการอบรมให้ความรู้ในเรื่องหลักปรัชญาของแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3. จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินการของกลุ่มในการนำแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ การจัดการ ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่ม

การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงผลการพัฒนาสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รายการประเมิน	ระดับความรู้ความเข้าใจ			ระดับการนำไปประยุกต์ใช้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาในด้านคุณลักษณะ	4.22	.736	มาก	2.30	.470	น้อย
- ความพอประมาณ	3.96	.562	มาก	2.52	.790	ปานกลาง
- ความมีเหตุผล	3.91	.733	มาก	2.30	.559	น้อย
- การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตน	3.96	.767	มาก	2.39	.656	น้อย
2. ความรู้เกี่ยวกับเงื่อนไข	4.04	.767	มาก	2.35	.487	น้อย
- เงื่อนไขความรู้	4.00	.603	มาก	2.22	.422	น้อย
- เงื่อนไขคุณธรรม	3.87	.757	มาก	2.43	.728	น้อย
3. การนำหลักปรัชญาไปใช้	4.09	.668	มาก	2.57	.788	ปานกลาง
- การนำหลักปรัชญาไปใช้ในการทำงาน	3.70	.703	มาก	2.48	.790	น้อย
- การนำหลักปรัชญาไปใช้ในการดำเนินชีวิต	3.74	.689	มาก	2.26	.449	น้อย

ตารางที่ 3 แสดงค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความรู้ความเข้าใจ			ระดับการนำไปประยุกต์ใช้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
4. การพึ่งตนเอง เป็นขั้นตอน รอบ ครอบ รั้วมัตระวัง	3.48	.593	มาก	2.57	.843	ปานกลาง
5. มีความพอดี พอเหมาะ พอควร สม เหตุผล พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง	3.83	.778	มาก	2.61	.839	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากทุกรายการได้แก่ 1. ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาในด้านคุณลักษณะ ในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผลการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตน ความรู้เกี่ยวกับเงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม การนำหลักปรัชญาไปใช้ ในด้านการนำหลักปรัชญาไปใช้ในการทำงาน การนำหลักปรัชญาไปใช้ในการดำเนินชีวิต การพึ่งตนเอง เป็นขั้นตอน รอบครอบ รั้วมัตระวัง และมีความพอดี พอเหมาะ พอควร สมเหตุผล พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง ส่วนการนำไปประยุกต์ใช้นั้น ด้านความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาในด้านคุณลักษณะ และความรู้เกี่ยวกับเงื่อนไข อยู่ในระดับน้อย ส่วนการนำหลักปรัชญาไปใช้ การพึ่งตนเอง เป็นขั้นตอน รอบครอบ รั้วมัตระวัง และมีความพอดี พอเหมาะ พอควร สมเหตุผล พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4 แสดงค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นต่อความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. ท่านเชื่อว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างพลังมนุษย์และพัฒนาศักยภาพ ชุมชนให้เข้มแข็งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ	4.22	.736	มาก
2. ช่วยระดมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรต่างๆ	3.96	.562	มาก
3. ช่วยในการพัฒนาคน ให้พออยู่พอกิน อยู่ดี มีสุข	3.91	.733	มาก
4. ช่วยให้นุชย์อยู่ร่วมกับผู้อื่นอื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข ไม่เอาัดเอาเปรียบ แบ่งปัน มีความเมตตา	3.96	.767	มาก
5. ช่วยให้นุชย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยไม่ทำลาย เห็นคุณค่า การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.04	.767	มาก
6. ช่วยให้นุชย์อยู่อย่างมีรากฐานทางวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติ ศิลปะ เกี่ยวกับ ภูมิปัญญา ค่านิยม และเอกลักษณ์	4.00	.603	มาก
เฉลี่ยรวม	4.01	.47117	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวม และในประเด็นย่อย ๆ คือเชื่อว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างพลังมนุษย์และพัฒนาศักยภาพ ชุมชนให้เข้มแข็งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ช่วยระดมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรต่างๆ ช่วยในการพัฒนาคน ให้พออยู่พอกิน อยู่ดี มีสุข ช่วยให้นุชย์อยู่ร่วมกับผู้อื่นอื่นในสังคมได้ อย่างสันติสุข ไม่เอาัดเอาเปรียบ แบ่งปัน มีความเมตตา ช่วยให้นุชย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยไม่ทำลายเห็นคุณค่า การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ช่วยให้นุชย์อยู่อย่างมีรากฐานทางวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติ ศิลปะ เกี่ยวกับ ภูมิปัญญา ค่านิยม และเอกลักษณ์